

Les entitats de la campanya
"Nou Barris Cabrejada diu prou!",
davant la situació d'emergència
social al districte, **denunciem:**

No és pobresa, és injustícia

Barcelona, novembre de 2014

Nou Barris Cabrejada diu prou!

Les entitats de la campanya

- 9 Barris Imatge
- Acció Catòlica Obrera de Nou Barris
- Acció Contra la Violència Domèstica
- Agrupament Escolta i Guia Charles de Foucauld
- AMPA Escola Antaviana
- AMPA Escola Bressol Trinitat Nova
- AMPA Escola Calderón
- AMPA Escola Mercè Rodoreda
- AMPA Escola Tomàs Moro
- Arran Nou Barris
- Arxiu Històric de Roquetes-Nou Barris
- Asamblea 15M Nou Barris
- Assemblea Grogua de Nou Barris
- Assemblea de Joves de Nou Barris
- Associació 50x20
- Associació 500x20
- Associació d'Avis CasaNostra
- Associació Bidó de Nou Barris
- Associació Capibola Blues
- Associació de la Gent Gran de Prosperitat
- Associació d'Inèrcia de Catalunya
- Asociación Jaque al Rey
- Associació Juvenil Projectart
- Associació Juvenil Sociocultural de Prosperitat
- Associació Juvenil Sociocultural Rocket Project
- Associació Juvenil Tronada
- Associació de Lleure Masia de la Guineueta
- Associació mediambiental GRODEMA
- Associació Nou Barris per la República
- Asociación Parados sin Fronteras de 9 Barris
- Associació de Rol de Prosperitat Nou Barris (ARP9B)
- Associació Sociocultural El Torrent
- Associació Sociocultural La Cosa Nostra
- Asociación Sociocultural La Indomable (Ciutat Meridiana)
- Associació de Teatre Amics de Prospe
- Associació Titellaire de Roquetes
- Aperdis (Associació de persones discapacitades)
- AV Can Peguera
- AV Ciutat Meridiana
- AV Guineueta
- AV Pont del Drac - Renfe Meridiana
- AV Porta
- AV Prosperitat
- AV Roquetes
- AV Torre Baró
- AV Torre Llobeta
- AV Trinitat Nova
- AV Turó de la Peira
- AV Vallbona
- AV Verdum
- Bar La Marga
- Bàsquet Nou Barris
- Biciosxs - Taller de Bicis
- Can Masdeu
- CCOO Barcelonès
- Centre Cruïlla
- Centre de Formació de Persones Adultes Freire
- Claustre de l'Escola d'Adults de la Prosperitat
- Club Atlètic Piferrer
- Club de Futbol Alsamora
- Club de Petanca Alcúdia
- Col·lectiu Jove de Nou Barris
- Comisión de Fiestas de Prosperitat
- Comissió Prospe Beach
- Comissió San Xibeco
- Comitè d'Empresa de Parcs i Jardins Ajuntament de Barcelona
- Comitè de Solidaritat amb Nicaragua
- Companyia de teatre de titelles El Racó del Gat
- Cooperativa de consum ecològic Les Vinyes de Can Roquetes
- Coordinadora d'Associacions de Veïns i Entitats de Nou Barris
- Coordinadora Cultural 9 Barris
- Coordinadora d'Ampas de Nou Barris
- Dones actives de Vallbona
- Escola Bressol Can Dragó
- Espai Jove Trinitat Nova
- Esplai Guineueta
- Fundació Pare Manel
- Gestora Casal de Barri de Prosperitat
- Gestora Escola Futbol Sala Prosperitat
- Grup 15M Cabrejats
- Grup de Dones de Porta
- Grup de Foc de 9 Barris
- Grup de Joves de Porta
- Grup Muntanyès
- Grupo Revive la Trini Nova
- Heroica Associació de Mares i Pares de l'Escola de Circ de l'Ateneu Popular 9Barris (HAMPA)
- Joventut Obrera Cristiana de Nou Barris
- La Peca2
- Pigme@s Revoltos@s
- Llar d'Infants l'Airet
- Notícies de Nou Barris
- Parròquia de Santa Engràcia
- Parròquia de Santa Maria Magdalena de Roquetes
- Penya Pureta
- Peña Al Hueco
- Peña Hipoaulido Huracanado
- Peña Jajansklinska
- Peña Mil Duros
- Peña Xarnecs
- Plataforma d'Entitats de Roquetes
- Pinzellada de dona
- Porta Cultural
- Prosperitat a Internet
- Radio Línea IV
- Radio RSK
- Secció sindical UGT Parcs i Jardins de Barcelona
- TASC (Turó Acció sociocultural)
- Trobada Alternativa 9 Barris
- Userda9
- Xarxa 9 Barris Acull
- Xarxa d'Intercanvi de Coneixements Nou Barris (XIC 9 Barris)

No és pobresa, és injustícia

Les més de 100 entitats agrupades en la campanya “Nou Barris Cabrejada, diu prou!” hem elaborat aquest document com a base d’una denúncia que volem fer pública: **a Nou Barris s’ha instal·lat la pobresa de manera estructural mentre les administracions miren cap a una altra banda.**

Les entitats, el veïnat, coneixem els fets perquè vivim dia a dia la realitat dels barris i les situacions dramàtiques que estan patint molts veïns i veïnes. Però no tenim les eines per demostrar l’abast social real que impliquen els últims tres anys de la mal anomenada “crisi” econòmica. No tenim totes les dades perquè no existeixen, amb la complicitat d’unes administracions que no volen establir com a prioritat política l’objectiu de la justícia social.

Perquè no es tracta de pobresa, sinó d’injustícia. A la nostra ciutat, com a la societat en general, estan creixent de manera exponencial les desigualtats socials. Desigualtats entre rendes i entre territoris. En paral·lel, les retallades brutals en serveis públics i drets socials, sumades a la falta d’inversió als barris, agreugen una situació de la qual, a sobre, **s’està culpabilitzant a la població.**

Els veïns i veïnes de Nou Barris volem saber per què se’ns està deixant soles, a veïnes i a entitats, davant la realitat intolerable de la pobresa, sense una diagnosi seriosa i un pla d’actuació global que pugui ser avaluat políticament. Volem conèixer l’abast del problema per **exigir a les administracions polítiques contundents i estructurals contra la desigualtat.** No som responsables del nostre empobriment però sí que ens sentim co-responsables en revertir aquesta situació.

Hem elaborat aquest treball per denunciar el que creiem que és una intervenció insuficient de les administracions i una falta de polítiques socials integrals capaces d’anar a l’arrel de les causes estructurals de la pobresa.

Aquestes són les nostres “dades”, els fets i situacions -els indicis- que hem recollit durant els últims cinc mesos en el nostre territori i els nostres àmbits de treball (escoles, casals, parròquies, associacions veïnals, juvenils, de gent gran, d’infància, culturals, esportives...), així com la recopilació de les poques estadístiques existents que poden ajudar a tenir una visió de conjunt de l’abast del problema.

L’objectiu: que les administracions moguin fitxa i posin en marxa de manera urgent els mecanismes adients per revertir aquesta dramàtica situació social, que és del tot insostenible, i que ho facin treballant de forma transparent i activa amb els agents socials dels barris. Uns mecanismes i unes accions que han d’anar encaminats a millorar la condicions de vida de la gent dels nostres barris i que, per tant, han de generar confiança i cohesió social.

Tenim drets i no volem caritat!

Què està passant als barris?

El debat i el treball quotidià de les entitats que formem part de la campanya “Nou Barris Cabrejada diu prou!” ens permet constatar que vivim en uns barris on la pobresa s’expressa en moltes dimensions. Per tal de fer-ho palès, hem ordenat la informació en diferents àmbits, tot i que cal tenir en compte que les diferents problemàtiques o cares de la pobresa estan interrelacionades.

Una bona dada per començar és recordar que l’Informe de la Síndica de Greuges assenyalava que **l’any 2013 va supervisar 326 reclamacions sobre habitatge de protecció oficial i serveis socials bàsics, cinc vegades més que l’any 2012. D’aquestes 326 reclamacions, el 80% les van fer veïnes i veïns de Nou Barris.**

A continuació trobareu la diagnosi de la situació ordenada per temàtiques. Tot plegat permet tenir una idea de conjunt, una imatge que no pot deixar impassible ningú. És una imatge de la desigualtat social de la ciutat de Barcelona.

Renda Familiar Disponible

Les dades de l’Informe “*Distribució de la renda familiar disponible per càpita a Barcelona*” de l’any 2012 demostren que Nou Barris, des del punt de vista de la renda disponible, és un districte pobre. **Tots els barris del districte estan igual o per sota de l’índex 63, i per tant es consideren que són barris de renda familiar disponible molt baixa.** A més, com es pot veure a la taula següent, l’índex ha disminuït en 17 punts des de l’any 2007, i és allà on més ha disminuït. A tall d’exemple, Ciutat Meridiana s’ha empobrit més d’un 36% entre 2008 i 2012.

Districte	Població resident 2012	RFD/càpita (€/any) 2012	Índex RFD (Barcelona = 100)		
			2007	2011	2012
Ciutat Vella	105.220	14.481	73,5	76,4	76,6
Eixample	265.592	20.914	115,8	111,8	110,6
Sants-Montjuïc	183.770	14.430	82,5	76,3	76,3
Les Corts	82.238	26.412	138,6	139,0	139,7
Sarrià-Sant Gervasi	145.413	33.469	178,7	176,1	177,0
Gràcia	121.550	19.647	104,6	104,9	103,9
Horta-Guinardó	168.525	15.128	86,5	79,1	80,0
Nou Barris	167.175	10.799	70,8	59,4	57,1
Sant Andreu	146.963	13.790	84,3	73,0	72,9
Sant Martí	233.463	15.075	87,7	80,7	79,6
BARCELONA	1.619.839	18.912	100,0	100,0	100,0

Font: *Distribució de la renda familiar disponible per càpita a Barcelona (2012)*. Gerència Adjunta Projectes Estratègics, Ajuntament de Barcelona

Nota: El càlcul dels índex de l’any 2012 incorpora novetats metodològiques, en disposar de noves dades per barris. Les dades de 2011 estan recalculades amb aquestes novetats metodològiques, però per a les dades anteriors pot ser que la comparativa no es pugui fer del tot acurada.

Les dades de l’any 2012 mostren amb claredat que Nou Barris és el districte més pobre de la ciutat. **La renda familiar disponible per càpita és de 10.799 euros/any, mentre que la mitjana de Barcelona és de 18.912 euros/any.** En l’altre extrem, el de les rendes

altes, estaria Sarrià-Sant Gervasi, districte amb una renda familiar disponible de 33.649 euros/any. L'índex RFD pren com a referència Barcelona (valor 100) i permet veure com s'allunyen (per damunt i per sota) els diferents barris de la ciutat en relació a aquest índex.

L'índex RFD també està disponible per als 73 barris de la ciutat. Aquest índex mostra que dels 73 barris de Barcelona, 6 dels 10 més pobres estan en el districte de Nou Barris. En l'altre extrem, els més rics, trobem que els 6 barris que constitueixen el districte de Sarrià-Sant Gervasi estan entre els 10 més rics de la ciutat.

Els barris més rics i més pobres de la ciutat en funció de la Renda Familiar Disponible					
ELS 10 BARRIS MÉS POBRES			ELS 10 BARRIS MÉS RICS		
Barri	Districte	Índex RFD BCN=100	Barri	Districte	Índex RFD BCN=100
Ciutat Meridiana	Nou Barris	37,5	Pedralbes	Les Corts	240,7
Trinitat Nova	Nou Barris	38,9	Tres Torres	Sarrià-Sant Gervasi	215
La Marina del Prat Vermell	Sants	45,9	Sarrià	Sarrià-Sant Gervasi	189,8
Verdum	Nou Barris	49,5	Sant Gervasi-Bonanova	Sarrià-Sant Gervasi	187,9
Trinitat Vella	Sant Andreu	52,2	Vallvidrera, Tibidabo, Les Planes	Sarrià-Sant Gervasi	177,5
Baró de Viver	Sant Andreu	52,4	Sant Gervasi-Galvany	Sarrià-Sant Gervasi	176,0
El Besòs i el Maresme	Sant Martí	52,4	Dreta de l'Eixample	Eixample	150,1
Torre Baró	Nou Barris	52,4	Vila Olímpica	Sant Martí	146,6
Vallbona	Nou Barris	52,6	El Putxet i el Farró	Sarrià-Sant Gervasi	138,2
Roquetes	Nou Barris	52,8	Les Corts	Les Corts	129,6

Font: Distribució de la renda familiar disponible per càpita a Barcelona (2012). Gerència Adjunta Projectes Estratègics, Ajuntament de Barcelona

Serveis socials

Des de l'any 2007 les persones ateses als Centres de Serveis Socials Bàsics han augmentat a tota la ciutat de Barcelona. **L'any 2013 es van atendre 11.136 persones als Centres de Serveis Socials Bàsics al districte de Nou Barris**, essent per primer cop el districte amb més persones ateses, una xifra que representa el 15,7% del total de persones ateses a la ciutat.

D'altra banda, les dades sobre les prestacions de la Renda Mínima Garantida també situen el districte de Nou Barris al primer lloc del rànquing. Des de l'any 2011, quan la Generalitat va aprovar un decret que endureix les condicions d'accés a la Renda Mínima d'Inserció, Nou Barris ocupa el primer lloc de la llista de persones amb prestació d'RMI. **L'any 2013 1.075 persones del districte tenien reconeguda la prestació, la qual cosa suposava que el 20,7% de persones amb prestació a la ciutat de Barcelona vivien al districte de Nou Barris.** Val a dir que l'any 2008, a l'inici de la crisi, hi havia 719 persones que rebien el PIRMI. Aquestes dades, tot i que insuficients, serveixen per cridar l'atenció sobre la situació del districte.

Més enllà de les dades, des de les entitats i associacions del districte es denuncia el col·lapse dels Serveis Socials, que no poden atendre totes les demandes ni oferir solucions integrals. La tradició assistencialista dels serveis socials s'ha vist agreujada per la política de retallades. L'Ajuntament va augmentar en el darrer any la dotació pressupostària de Serveis Socials, tot i que no hi ha forma de saber quin és el percentatge real d'aquest augment. En part perquè Serveis Socials està assumint partides que depenen o bé d'Educació (per exemple, complements a les beques menjador) o per exemple d'Habitatge. També cal recordar que en molts casos s'han endurit els criteris d'accés a les prestacions, una opció política que contribueix a l'**estigmatització i control social de la pobresa**.

Des de les entitats del territori es constaten els indicis següents:

- Els **Serveis Socials estan saturats**. Hi ha més temps d'espera, menys ajuts i restringits a determinades condicions que molts usuaris no reuneixen. Moltes famílies empobrides no són ateses.
- Els serveis són assistencials i individualitzats, és a dir, no hi ha un accés universal als serveis i per tant a vegades el poder accedir depèn de les voluntats i saber fer del/la professional de referència.
- **A manca d'una política social d'habitatge**, la gran majoria de famílies amb problemes d'habitatge han de ser ateses pels serveis socials, que no donen a l'abast.
- Els **protocols són dissuasius, poc transparents i angoixants** per a moltes famílies.
- Es donen casos de desconfiança i prejudicis vers algunes famílies (passa molt amb el col·lectiu gitano), cosa que dificulta l'accés a prestacions o ajuts.
- Els ajuts que es concedeixen són **insuficients i a curt termini** (prestacions econòmiques que s'esgoten en 15 dies, etc.).
- Des del barri de Can Peguera s'està realitzant una anàlisi de la situació socioeconòmica dels veïns i veïnes, i dels resultats se'n desprèn que tot i que gairebé el 30% del barri està sent atès des de Serveis Socials, les ajudes socials no augmenten la sensació de millora: qui les rep no percep que han millorat les seves condicions de vida.

També cal esmentar altres problemes de Serveis Socials, especialment aquells que tenen

a veure amb els serveis de dependència. **L'any 2006, l'Agència de Salut Pública de Barcelona ja subratllava que Nou Barris era el segon districte de la ciutat amb un percentatge més elevat de població amb dependència severa.** No obstant, això i a pesar de les llistes d'espera per accedir a una plaça residencial per a gent gran a la ciutat de Barcelona, durant els últims quatre anys no s'ha creat cap plaça nova. És paradigmàtic el cas de la Residència del Carrer Molí al barri de Prosperitat, un bon exemple dels impactes de les retallades socials i l'aposta per un model que reforça la família com a principal provisor de serveis de benestar. El "mantra" del "no hi ha diners" ha fet endarrerir l'obertura d'un servei públic destinat a la gent gran.

Habitatge

Una de les problemàtiques més presents i dramàtiques és la relacionada amb l'habitatge. Nou Barris lidera el rànquing dels desnonaments a la ciutat de Barcelona, una realitat que està afectant especialment el barri de Ciutat Meridiana, conegut popularment amb el nom de "Villa Desahucio". És la zona zero dels desnonaments. Això va obligar el districte a constituir la Mesa d'Emergència Social i nomenar una figura de mediació. Són instruments que s'han demostrat clarament insuficients per fer front al problema de l'habitatge (a tall d'exemple, el matí de dilluns 3 d'octubre de 2014 es van concentrar fins a 15 avisos de desnonament al districte). L'entitat 500x20, que lidera el moviment per l'habitatge digne al districte, fa una tasca quotidiana de seguiment i acompanyament a les persones afectades, i denuncia el degoteig de desnonaments als nostres barris.

Des de l'Associació de Veïns i Veïnes de Ciutat Meridiana s'està fent un seguiment de les famílies que es troben sota amenaça de desnonament al barri per part de les diferents entitats financeres (bancs i caixes), del Patronat Municipal de l'Habitatge, de les immobiliàries o de particulars. L'últim recompte fet fa un parell de mesos (que reproduïm al següent quadre) revela que hi havia **312 famílies afectades, 195 amb hipoteca, 103 que estan de lloguer i 14 que han ocupat un pis buit.** I només parlem dels casos dels que ha pogut tenir coneixement l'associació.

Propietaris	Hipoteques	Llogers	Ocupacions
Catalunya Caixa	77	26	9
BBVA	28	4	3
Bankia	19	3	1
La Caixa	7	2	1
Banco Santander	5		
CAM	2	1	
Kutxa	1		
Caixa Galícia	35		
Deutsche Bank	2		
Ibercaja	1		
Banc Sabadell	10	1	
Banco Popular	2		
Banesto	2		
Patronat	3	10	
Immobiliàries	1	8	
Particulars		48	

Font: Associació de Veïns i Veïnes de Ciutat Meridiana

Les dades sobre desnonaments són realment preocupants. **L'any 2012 es calculava que aproximadament el 25% del total de desnonaments a Barcelona eren a Nou Barris.** La qual cosa suposaria: 5 ordres de llançament per dia, 20 per setmana, 83 per mes, 1.000 per any. **El Patronat Municipal de l'Habitatge va concedir 213 pisos d'emergència el 2013, el 20% a Nou Barris.** Es calcula que només s'ha donat resposta habitacional a un 4,3% de les necessitats.

Des de les entitats es denuncia que:

- Els llançaments de primer habitatge no han disminuït i les alternatives habitacionals que ofereix l'administració són insuficients. **Des de les entitats cada cop s'assisteix a més llançaments oberts** (sense data prefixada), **amb policia**, davant de menors que no saben on dormiran aquella nit.
- Cada cop es més difícil arribar a acords per a lloguer social amb les entitats bancàries (a la pràctica semblen haver desaparegut).
- Moltes famílies viuen en **condicions d'infrahabitatge**. Cal assenyalar que la precarietat de l'habitatge afecta directament altres aspectes de la vida, com per exemple a la malnutrició, doncs no hi ha les condicions ni els subministres suficients per poder fer un dinar adequat.
- S'incrementa el nombre de persones que conviuen a habitatges amb moltes persones.
- Augmenten les ocupacions, algunes de les quals generen problemes de convivència.
- Molts veïns i veïnes no poden pagar la comunitat ni despeses col·lectives i no tenen ni tan sols assegurança, tema que provoca moltes tensions i problemes de convivència. En molts casos no es pot fer el manteniment de les finques.
- S'observen molts pisos buits i tapiats.
- S'observen molts aparcaments comunitaris buits: els veïns no els poden pagar.

Salut

La desigualtat també es pot mesurar en l'àmbit de la salut. L'esperança de vida n'és un bon indicador. L'Agència de Salut Pública de Barcelona (ASPB) elabora periòdicament els informes sobre l'estat de salut de la ciutat. L'últim que s'ha publicat és el de l'any 2012 (amb dades de 2011). L'ASPB ofereix dades sobre l'esperança de vida en néixer en els diferents districtes de la ciutat, i per tant permet copsar les diferències en funció del lloc on es viu. Així, l'esperança mitjana de vida en néixer en el conjunt de Barcelona ciutat se situava en 83,2 anys el 2011, i a Nou Barris era de 82,7 anys, una mica per sota de la mitjana de la ciutat. Però si ens fixem en altres districtes de la ciutat ens trobem que al districte de les Corts aquesta mitjana és de 85,6 anys i de 84,6 anys a Sarrià-Sant Gervasi. Això vol dir que de mitjana, els veïns i veïnes de Nou Barris viuen gairebé 3 anys menys que els de les Corts.

L'experiència de les entitats presents a la campanya "Nou Barris Cabrejada, diu prou!" permet apuntar que en els darrers anys està empitjorant l'estat de salut dels veïns i veïnes de Nou Barris. Per exemple, els Plans Comunitaris (Verdum i Roquetes) o les vocalies de sanitat de les associacions de veïns tenen una relació continuada amb els CAPS de la zona. D'altra banda la participació activa a la campanya en *Defensa de la Sanitat Pública*, ens ha permès recopilar els problemes de salut i com s'estan agreujant. Cal remarcar que es tracta

d'indicis, ja que es constata la **manca de protocols clars i de sistemes de seguiment** que permetin analitzar quins són els efectes de la crisi en l'estat de salut dels veïns i veïnes.

A continuació detallem les problemàtiques detectades per les entitats:

- La pobresa té efectes directes en la salut mental: **es constata un increment dels problemes de salut mental**. Els problemes mentals relacionats amb la pobresa (ansietat, depressió, trastorns adaptatius...) són tractats bàsicament amb medicació. Les escoles han demanat recursos per fer front a casos de trastorns mentals infantils a causa de la pobresa sense obtenir resposta.
- Hi ha falta de suport i formació als professionals en aquests àmbits.
- Els col·lectius que pateixen la pobresa són els que tenen un **accés més limitat als serveis de salut no inclosos en la cartera dels serveis públics**.
- Hi ha un **empitjorament de la salut bucodental** (que no està coberta per la sanitat pública). Un empitjorament que també s'assenyala des de les escoles públiques del districte.
- Augment d'embarassos i naixements en noies adolescents (joves de 15 a 19 anys): segons les dades de l'Agència de Salut Pública de Barcelona de 2012, el nombre d'embarassos creix molt més que a la resta de la ciutat, i també el nombre de naixements, que és dels més alts de la ciutat. La taxa de fecunditat en noies joves de Nou Barris (14,9 naixements per 1.000 dones de 15 a 19 anys el 2010), és el doble que la de la mitjana de la ciutat de Barcelona (7,5 naixements per 1.000 dones de 15 a 19 anys el 2010). Les àrees bàsiques de Roquetes i de Ciutat Meridiana són les que concentren els percentatges més elevats.
- La crisi té impacte en la salut de les persones grans, especialment de la de les dones. Els recursos que es feien servir per a la pròpia cura ara es destinen a cobrir necessitats bàsiques, per exemple en alimentació. Les principals perjudicades són les dones, doncs són qui s'ocupen de la gestió de l'alimentació.
- Es percep un augment del consum de drogues, es torna a trobar una alta concentració de xeringues en diferents espais (una informació confirmada també des dels CAP). Alhora constatem la inacció del govern municipal pel que fa al Pla de Drogues.
- Augment de sol·licituds per rebre ajudes per poder pagar els medicaments.
- La crisi ha provocat que **moltes persones hagin hagut de canviar els seus hàbits alimentaris** (a l'apartat següent s'ampliarà aquest punt). Per exemple a Can Peguera, a partir de l'estudi sobre les condicions de vida de la població, es detecta un gran nombre de persones que han hagut de canviar els seus hàbits alimentaris a causa dels impactes de la crisi econòmica en la seva vida quotidiana.

Les dades de l'Agència de Salut Pública de Barcelona ens diuen que les persones que viuen al districte de Nou Barris utilitzen majoritàriament la xarxa pública de salut. Segons el seu darrer informe (2012), el 79,5% dels homes i el 80% de les dones del districte tenia cobertura exclusivament pública, mentre que la mitjana de la ciutat està al voltant del 60%. Val a dir que, per tant, la política continuada de retallades públiques al sistema públic de Salut afecta la gran majoria de veïns i veïnes del districte. Segons l'Agència també disminueix l'ús dels serveis especialitzats i d'urgències, especialment entre les dones adultes, que és inferior al conjunt de la ciutat. **També cal assenyalar que la política de tancament de llits, llistes d'espera, el menor temps d'hospitalització es tradueix**

en un increment del treball de cura de les persones dependents a les llars, i que segurament això pot significar l'empitjorament de la salut de les dones, ja que són les principals responsables de la cura.

Alimentació

Durant la crisi, i especialment a partir de l'any 2012, les dificultats relacionades amb l'alimentació han anat incrementant-se. Des de les escoles del districte s'ha alertat dels problemes d'alimentació dels infants, i els bancs d'aliments i punts de recollida d'aliments han passat a formar part de la normalitat del districte de Nou Barris.

• Beques menjador

L'*Informe sobre Malnutrició Infantil* elaborat pel Síndic de Greuges de Catalunya l'any 2013 va aportar evidències clares de la situació d'emergència a Catalunya, i va encendre les alarmes. El districte de Nou Barris és un punt calent en aquesta qüestió, ja que les escoles de primària i les entitats que treballen amb població infantil reforcen les conclusions de l'informe del Síndic. Des d'aquests espais es relaten **casos concrets i cada cop més freqüents de nens i nenes que passen gana i/o que no tenen una alimentació adequada pel fet de no tenir recursos per accedir a la compra d'aliments diversos**. Des de les escoles públiques del districte s'assenyala que cada cop hi ha més nens i nenes que tenen una alimentació insuficient.)

L'administració pública ha posat en marxa algunes mesures per intentar pal·liar aquesta situació. Una d'elles, i de les més importants, és la concessió de beques de menjador. Les beques de menjador són competència de la Generalitat de Catalunya, però a Barcelona les gestiona el Consorci d'Educació de Barcelona. Actualment, l'ajuda ordinària és de 3€ per dia, l'ajuda extraordinària és de 5€ per dia, i encara hi ha una altra d'addicional per a centres d'educació especial. La dotació econòmica depèn de la Generalitat, però en els darrers anys ha minvat aquesta aportació. Per això l'Ajuntament de Barcelona, des del 2011, assumeix gairebé el 60% del cost de les beques. Si mirem les dades de beques de menjador per districtes ens adonem que **el 25% de totes les beques concedides corresponen a infants escolaritzats al districte de Nou Barris**. És, per tant, el districte amb un major nombre de beques menjador:

Beques menjador del curs escolar 2013-2014 als districtes de Barcelona			
Districtes	Sol·licituds	Ajudes concedides	Persones excloses
Ciutat Vella	1.920	1.628	292
Eixample	2.104	1.632	472
Sants-Montjuïc	2.600	2.061	539
Les Corts	756	551	205
Sarrià-Sant Gervasi	833	611	222
Gràcia	1.214	904	310
Horta-Guinardó	2.575	1.918	657
Nou Barris	3.990	3.305	686
Sant Andreu	2.405	1.851	553
Sant Martí	3.273	2612	661
TOTAL	21.670	17.073	4.597

Font: Informe, Convocatoria de Ayudas de Comedor Escolar 2013-2014. Ajuntament de Barcelona

Més enllà de les dades, allò que resulta més interessant és comprovar que aquesta prestació presenta molts problemes causats en la seva gran majoria pel propi disseny de l'ajuda i pel model assistencialista de les polítiques de benestar.

Enumerem a continuació aquells problemes més habituals assenyalats per les entitats:

- Hi ha famílies amb greus dificultats que no poden accedir a beques menjador: **els llindars de renda exigits són excessivament baixos o les situacions de dificultat són sobrevingudes** i no es poden justificar, o no tenen mitjans per acreditar la seva situació socio-econòmica. A més, es detecten diferències importants entre barris.
- Hi ha dificultats per fer-se càrrec del co-pagament de beques, ja que les beques no cobreixen el 100% del cost total del menú de menjador.
- Les beques que triguen massa: les famílies no deixen els nens/es a dinar fins que no tenen la beca.
- Itineraris a vegades innecessaris per aconseguir beques menjador, cosa que produeix una sobrecàrrega d'aquest serveis.

• **Distribució d'aliments**

L'increment de la pobresa també s'ha constatat en el major nombre de punts de distribució i recollida d'aliments. A Nou Barris hi ha diferents punts de recollida. En algunes parròquies es dona ajuda alimentària, també hi ha associacions de veïns i veïnes que han fet o estan fent aquesta tasca (per exemple, l'AV de Guineueta o la de Ciutat Meridiana, o a Porta, que es col·labora amb el banc d'aliments de DISA), i també tenim el Banc d'Aliments de la Zona Centre (DISA), que ha sigut reconegut com a exemple innovador per posar en marxa un sistema de supermercat per punts. El tema de l'alimentació és doncs una realitat a Nou Barris. Per exemple el Banc d'Aliments de DISA **atenia 400 famílies l'any 2012 i l'any 2014 n'està atenent 1.004**, cosa que suposa que estan atenent unes 4.000 persones. Al mes de març de 2014 van repartir 38.000 quilos de menjar, i durant tot el 2013 van repartir 330 tones d'aliments.

De nou, i com hem assenyalat pel que fa a les beques menjador, les entitats detectem molts inconvenients:

- El supermercat d'aliments de DISA, tot i ser una bona pràctica que ha sigut promocionada des del propi Ajuntament, no acaba de funcionar per diverses raons. La seva situació geogràfica (a la zona centre del districte) no és accessible per a tothom (a causa del temps de desplaçament i al preu del transport). D'altra banda, les persones usuàries expliquen que a vegades les targetes no funcionen.
- Les **ajudes alimentàries no satisfan les necessitats nutricionals**, per exemple, no hi ha aliments frescos.
- Els **Bancs d'Aliments limiten la capacitat de decisió sobre la pròpia alimentació i no tenen en compte altres problemàtiques derivades de la pobresa**, com la precarietat energètica (cuinar i conservar els aliments). Per exemple, es distribueixen llegums seques a persones que no tenen gas per poder cuinar-les.

Finalment, caldria esbrinar la relació entre els problemes d'accés a una bona alimentació i les conseqüències que això pot tenir en la salut de les persones. Sembla que es detecta un augment de casos d'obesitat infantil (fruit de la distorsió alimentària i de l'escàs accés a proteïnes i vitamines), i de problemes de creixement.

Educació

Si ens fixem en les dades sobre el nivell educatiu, el districte de Nou Barris és força diferent de la resta de la ciutat. És el districte de la ciutat amb un percentatge més baix de titulats superiors: un 11,3% de persones que vivien al districte l'any 2013 eren titulades superiors, i la mitjana a Barcelona ciutat és del 27,5%. D'altra banda és el districte de la ciutat amb més persones sense estudis (13,5% al 2013) i estudis primaris (25,9% al 2013).

Més important que aquestes dades és constatar que arran de la crisi **s'agreugen les condicions de les escoles i els instituts dels barris del districte, i que els centres educatius cada cop han de fer front a problemàtiques que sobrepassen els límits de la pròpia tasca educativa.**

Tot seguit es fa un recull dels aspectes que s'assenyalen des dels centres educatius:

- Els equips directius/educatius se senten desbordats i poc acompanyats per l'administració.
- Es percep un augment de desigualtats educatives a causa de les desigualtats d'accés a recursos educatius fora del temps escolar.
- S'han **hagut de reduir i/o anular sortides, colònies, activitats extraescolars** a causa del seu cost i la dificultat de les famílies i les AMPES per fer-hi front.
- Es detecta que hi ha un ajustament del pressupost de les famílies en material escolar. No tots els infants tenen els llibres a principis de curs. **Al barri de Verdum es detecta que hi ha famílies que no tenen ajuda escolar (es va fer públic fa uns 2 o 3 anys). Estem parlant de no poder accedir a llibres i material escolar.** Serveis Socials dona una ajuda de 100€ a algunes famílies, una quantitat insuficient quan parlem d'aquest tipus de material.
- Precarització d'espais propicis per als estudis, falta d'acompanyament i suport, menys reforç escolar, tant a primària com a secundària.
- Falta d'espais educatius i de relació quan no hi ha escola (especialment al mesos d'estiu).
- Falta de recursos educatius per a infants de 0 a 3 anys, molts de famílies monoparentals. Falta d'espais de relació i trobada, i d'eines educatives per a les famílies.
- Moltes famílies no poden assumir l'escola bressol, per la qual cosa hi ha una escolarització més tardana.
- Es constaten diferències importants entre barris depenent de la relació de les escoles amb els serveis socials, de la creació de comissions socials, etc.
- Es percep un augment de l'absentisme escolar.

• Temps lleure/educació no formal

Als Casals d'Estudi de Verdum expliquen que un 90% de les famílies estan becades amb el 90% (beca màxima) per participar en les activitats d'estiu. Cal tenir en compte que aquesta xifra no ha variat en els últims anys. **Als últims anys 3 anys es concedeixen un 98% de les beques que es presenten.** Les que es deneguen, normalment, és per manca de documentació.

Tanmateix es percep un augment de l'oferta (arreu de Barcelona) dels casals d'agost perquè s'ha vist que hi ha molta demanda. Famílies que durant aquest mes no se'n van

de vacances. En el cas de la Fundació del Pare Manel, on s'atenen 135 infants que vénen derivats directament de Serveis Socials per cobrir una mancança social (infants sols a casa) o bàsica (assegurar un àpat).

Serveis bàsics

Actualment -i com han denunciat reiteradament les entitats que formen part de l'Aliança contra la pobresa energètica- és gairebé impossible conèixer l'abast real de l'anomenada "**pobresa energètica**" (quantes persones o famílies no poden assumir les despeses de serveis bàsics com la llum, l'aigua o el gas). Però és un problema que afecta de manera dramàtica la població empobrida com la de Nou Barris. Es calcula que més del 10% de la població catalana es troba en aquesta situació. A tot Catalunya, l'any 2012 va haver 524.000 talls de llum a les llars, només per part d'Endesa. I a l'Àrea Metropolitana va haver 72.000 casos de talls d'aigua -també el 2012-, el triple que l'any anterior. 30.000 d'ells van ser a la ciutat de Barcelona.

L'augment del preu del **transport públic** de 2014 va implicar un nou desafiament cap als veïns i usuaris de Nou Barris, que vam observar que mentre l'Administració retallava serveis, retirava ajudes i desnonava famílies, castigava la gent que utilitza el transport públic, l'únic del qual disposa per anar a estudiar, treballar o cercar feina, amb l'afegit de ser el districte amb més atur de tot Barcelona. Com és habitual, aquest augment supera de llarg l'Índex de Preus al Consum (IPC) i, enguany, també les variacions dels salaris (a la baixa).

A partir de l'1 de gener de 2014 la T-10 va incrementar el seu preu un 5,10%, passant a costar 10,30€, la T-50/30 es va encarir un 8,4%, fins als 42,50€, i el bitllet senzill de metro i autobús va pujar el seu preu un 7,5% fins als 2,15€. Això implica un atac a la fràgil economia de milers de persones de Nou Barris, i un possible problema legal per no poder pagar els bitllets havent de colar-se de manera habitual.

Per a milers de persones de Nou Barris, i especialment les que viuen a la zona nord (Torre Baró, Ciutat Meridiana i Vallbona), el transport públic és l'única opció viable per poder moure's. A més, aquests tres barris tenen la majoria de serveis i administracions, (excepte el banc d'aliments després de la lluita veïnal, Serveis Socials i l'OAC), al centre del barri i això els obliga a agafar dues línies de metro o d'autobús per arribar-hi.

Finalment, la retallada de parades d'autobús que comporta la mala implementació de la nova xarxa ortogonal deixa amb la meitat de parades a zones de grans pendents com són Vilapicina-Torre Llobeta, Canyelles i Roquetes.

D'altra banda, l'eliminació feta i la prevista d'algunes línies que puguen a aquests barris, comporten un gran problema de comunicació per a moltes persones, la majoria gent gran, que fan servir alguna de les línies en perill de desaparició per anar, entre altres llocs, a l'hospital de la Vall d'Hebron. A tot això hem d'afegir la supressió dels autobusos de barri els diumenges i festius.

Treball

La desocupació i la precarietat laboral afecta moltes persones del districte, només cal assistir a alguna Audiència Pública o Plenari de districte per escoltar relats de persones que no tenen cap feina i han esgotat les prestacions. Tenim pocs indicadors estadístics que ens permetin mesurar de manera fiable l'abast de la situació. Les dades més adequades són les dades dels censos, no obstant el darrer cens es va fer l'any 2011 i no hi ha forma de trobar les dades desagregades per districtes i barris de la ciutat. Les úniques dades disponibles són les que dona l'Ajuntament d'atur registrat, un indicador que no permet conèixer bé tota la problemàtica.

L'estimació de la taxa d'atur a Nou Barris (març 2014) és d'un 19,6, la més alta de Barcelona. Dels 10 barris amb més atur registrat de Barcelona, 7 estan a Nou Barris (Trinitat Nova, Ciutat Meridiana, Vallbona, Torre Baró, Guineueta, Canyelles i Verdum).

Tant o més important que tenir dades estadístiques és saber quins impactes té el món laboral en la vida de les persones. Des de les entitats s'estan detectant les següents problemàtiques:

- Als barris hi ha moltes persones aturades de llarga durada, joves en atur que depenen de pares i avis i conviuen en el mateix pis, treballadors que cobren salaris mínims, que se'ls ha retallat el sou o allargat la jornada, amb feines precàries, temporals o condicions laborals per sota del drets bàsics. Als Consells de Districte és habitual sentir reclamacions de persones en aquestes situacions. Al districte hi ha moltes persones que, tenint feina, no poden cobrir les necessitats bàsiques.
- Els plans d'ocupació temporals amb sous precaris són incompatibles amb altres ajudes o prestacions.
- Es donen ajuts lligats a la recerca de feina quan no hi ha oferta laboral.
- L'oficina del SOC de passeig Valldaura està en males condicions de manteniment i serveis, i desbordada.

Canvis poblacionals

Entre els anys 2011 i 2013 Nou Barris ha perdut 2.201 habitants, un 1,3% de la població. El més significatiu i indicatiu de la crisi és que els barris que han perdut més població de forma absoluta i relativa són els barris més pobres de la ciutat:

- Turó de la Peira ha perdut 1.090 habitants (-6% de població).
- Ciutat Meridiana ha perdut 358 habitants (-3,3% de població).
- Trinitat Nova ha perdut 320 habitants (-4,4% de població).

Pel que fa als barris que han guanyat població trobem el barri de Porta, que ha guanyat 422 habitants, segurament lligat a la construcció de nous habitatges. Als altres barris on hi ha hagut un increment, aquest ha tingut valors molt reduïts: Can Peguera (15), Verdum (29), Torre Baró (25), Vallbona (12). Part d'aquesta davallada podria explicar-se pel fet que la població extracomunitària ha deixat de venir o ha tornat als països d'origen, tal com expliquen des de la Xarxa 9 Barris Acull.

Pel que fa a la població estrangera, des de les entitats es detecten les següents problemàtiques:

- La situació socio-econòmica de les persones que s'han quedat és molt més complexa i requereix d'una atenció més acurada. Molts s'han quedat sense feina i conformen un nou perfil d'usuaris dels serveis socials.
- Hi ha més dificultats per renovar papers, un augment de taxes que no es poden pagar i un augment de situacions d'irregularitat sobrevinguda. Molts papers requereixen d'una situació socio-econòmica estable i determinades condicions d'habitatge.
- Els infants amb progenitors sense permís de residència estan exclosos del sistema de prestacions econòmiques.
- Les persones estrangeres estan afectades especialment per la problemàtica de l'habitatge.

Vida als barris

Les persones que redactem aquest document estem vinculades a les entitats adherides a la campanya Nou Barris Cabrejada i, per tant, aportem aquí la pròpia percepció de les situacions quotidianes als nostres barris, però també la percepció dels veïns i veïnes que ens fan arribar les seves impressions.

A peu de carrer és quan les evidències parlen per si mateixes. Es pot comprovar com tanquen molts comerços de proximitat i com es redueix el consum als que romanen oberts. Una altra imatge que comença a ser cada cop més habitual és la de veïns i veïnes buscant ferralla i cartró, capbussant-se als contenidors o demanant al carrer. El clima o la sensació anímica als barris és “d’entristiment” i “abatiment” en paraules de moltes veïnes i veïns als que hem preguntat sobre la seva percepció en el dia a dia. A l’estiu “no hi ha vacances, la gent es queda als barris”. I no és que no hi hagi vacances, és que no hi ha feina i no hi ha diners per a una vida digna.

En primer lloc, des dels equipaments gestionats pel teixit veïnal ens adonem que la situació de la gent del barri és delicada quan percebem un augment en la devolució de rebuts de les quotes dels tallers (amb preus que eren populars fa 5 anys, però que avui dia ja no ho són, doncs ha disminuït el nombre de persones que els pot assumir).

Algunes de les peticions associades a aquest fet són, per exemple, la possibilitat de fer efectiu el pagament a partir del dia 10 de mes, coincidint amb la prestació d’atur/subsidi, o poder fer el pagament de manera mensual i no trimestral i en efectiu, per no haver de perdre diners a través de les entitats financeres.

Per altra banda, s’ha donat una disminució en el número de participants per família que s’inscriuen als tallers; per l’altra, un augment de demanda de tallers de loga i gestió de l’estrès, per depressions, per manca de feina. Així també, un notori augment de la demanada de tallers d’idiomes per millorar el currículum per trobar feina. Paral·lelament, augmenten els voluntaris joves sense feina o en una situacions molt precàries.

També es nota la precarització de les vides amb la disminució d’usuaris que fan ús dels serveis dels nostres casals, afectant això a la vida comunitària i les xarxes de suport mutu que aquests espais potencien si el veïnat en fa ús.

En aquest sentit, l’empobriment o la precarització està afectant moltes facetes de la nostra vida quotidiana, des de situacions límit en el si de les famílies, fins a la precarització de la riquesa sociocultural i de vida comunitària que cal per construir barris vius, enriquidors, segurs i on la convivència reverteixi en la generació de projectes i riquesa en el sentit més ampli.

Sobre això, la responsabilitat de l'Administració recau en una redistribució dels recursos econòmics, materials i humans que garanteixi les condicions necessàries perquè les entitats dels nostres barris puguin gestionar-los de forma que reverteixin en la millora de la nostra realitat i entorn.

Des dels òrgans de gestió i decisió dels equipaments de gestió ciutadana, participats pel teixit veïnal, es concentren els esforços a posar en marxa projectes o serveis a través dels quals es garanteixi l'accés de qualsevol persona tant als serveis que s'hi ofereixen com als propis òrgans de participació i decisió dels recursos públics que gestionem. Aquests mecanismes garanteixen no només una democratització en la gestió, distribució i accés als recursos, sinó també un paper actiu i transformador del veïnat en els propis processos de millora de les condicions de vida personals i col·lectives. Aquesta forma de treballar de les entitats del territori haurien de servir de referent a l'hora de pensar les polítiques públiques des de l'Administració i com gestionar els recursos de què disposen de manera justa i transformadora, no caritativa o assistencialista.

Crida a les administracions

• Informació

Les administracions han de dotar-se d'instruments eficaços que permetin fer una diagnosi real, de conjunt, sobre quin és el mapa socio-econòmic actual, i fer pública i assequible aquesta informació.

S'han de dotar d'eines per poder avaluar els efectes de les polítiques aplicades i fer aquesta avaluació amb els agents socials del territori.

Han de facilitar que els ciutadans puguin fer arribar a les institucions la informació sobre els seus propis problemes.

• Recursos públics

Cal un treball conjunt de les diferents administracions per fer front a la pobresa de manera integral.

Cal avançar en la transparència de la gestió dels recursos: pressupostos accessibles, participats i rendició de comptes.

Cal una aportació més gran de recursos en serveis socials, amb un sistema més senzill i amb menys diversificació de recursos en petites "finestres". Posar al dia els protocols comptant amb l'experiència dels treballadors i treballadores del sector i la resta d'agents socials.

Cal una revisió del propi paper dels serveis socials, de l'atenció a les persones, que es van crear en un moment històric diferent de l'actual. Han de canviar les polítiques assistencialistes per unes altres basades en la justícia social i redistributives, que incloguin un debat amb el teixit social i el veïnat.

Cal tirar endavant la proposta elaborada i avalada per moltes entitats socials de la Renda Mínima Garantida.

Cal fomentar des de les administracions públiques l'economia social i de proximitat.

Conclusions

El que passa a Nou Barris no és culpa del seu veïnat.

Les veïnes i els veïns som víctimes d'un sistema polític i econòmic injust que fa possible l'escandalosa xifra de persones a l'atur i les precàries condicions de moltes de les que tenen feina.

Som víctimes d'un sistema públic tolerant amb la corrupció, l'evasió fiscal i els baixos impostos als rics i que no es preocupa de tenir recursos per garantir a tothom una vida digna. Unes polítiques que ens precaritzen cada vegada més i que assenyalen els pobres com a "sospitosos socials", abocant-los a una situació sense sortida. No ho podem permetre!

A Nou Barris sempre hem estat considerats ciutadans de segona pels governants de la ciutat. De gent treballadora, de gent immigrant. Hem hagut de lluitar molt, i molta gent, per tenir uns barris amb unes condicions de vida acceptables. Hem treballat molt i seguim treballant per generar un marc de convivència on tothom pugui viure amb la dignitat que es mereix, i exigim dels serveis públics que se'ns tracti amb aquesta dignitat.

Aquesta crisi que no hem generat i unes polítiques públiques inadequades estan portant molts veïns i veïnes a ser víctimes de situacions dramàtiques que ningú no es mereix.

Des de l'exercici dels drets i la participació activa, exigim que totes les polítiques públiques parteixin de la base de considerar la dignitat i l'autonomia de cadascú i que recullin les demandes dels agents socials del territori.

Tenim drets i no volem caritat.

Perquè no és pobresa, és injustícia.

